

Özen Aşut
Türk Tabipleri Birliği

Dünya, Sigarasız Yaşamayı Öğreniyor

“Neden sizi enayi yerine koymalarına izin veriyorsunuz? Siz de çok iyi biliyorsunuz ki, sigara sağlığa zararlı! O halde, neden baştan çıkarıcı reklamlar ve kulağa hoş gelen adlarla sigara tiryakilerini kandırma yoluna gidelim?” Bu alıntı, İngiliz “Enlightened Tobacco” şirketinin yeni ürettiği ve “Death” (Ölüm) adını verdiği sigarayı tanıtmak için kullandığı reklamdan bir bölümdür. “Ölüm” adlı sigaranın kutusunu da bir “kurukafa” süslüyor. Kuşkusuz, sigara şirketlerinin tümü, özellikle uluslararası tekel biçiminde örgütlenmiş olanlar böylesine içten davranmıyor. Sigara üretien şirketlerin çoğu, yeni tüketicileri sigara alışkanlığının ağına düşürmek ve yaşam boyu sigaraya bağımlı kılmak için her gün çeşitli yöntemlerle tanıtım yapıyorlar.

DOĞRUDAN ya da dolaylı yollardan gerçekleştirilen sigara reklamlarının, özellikle çocuklar, gençler ve kadınlar üzerinde etkili olduğu biliniyor. Çeşitli araştırmalar, reklamların sigaraya başlamada önemli etkenlerden biri olduğunu ortaya koymuştur. Ergenlik döneminde çocuktaki duyarlılığı sömüren reklamlar, sigarayı kendine güven, bağımsızlık ve arkadaşlarca kabul edilmenin bir anahtarı olarak sunmaktadır. Sigaranın bağımsızlık ve eşitliğin bir göstergesi olduğu propagandası yapılarak kadınların sigaraya başlamalarında da reklamların etkisi olmaktadır. Böylece, yoğun sigara karşıtı kampanyalara karşın, sigara şirketleri pazar olarak gördükleri kadınlar ve gençler arasında, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yeni müşteriler bulmaktadır.

Sigara kullanımı, doğrudan ya da dolaylı reklamlara ek olarak, anne-baba, kardeş, arkadaş ve başka toplumsal etkilerle pekiştirilmekte; genellikle çok erken başlayan ve olasılıkla yaşam boyu süren bir bağımlılık biçiminde bireyin yaşamına girmektedir. Sonuçta bugünkü verilere göre, gelişmiş ülkelerde erkekler % 41, kadınlar % 21; gelişmekte olan ülkelerde erkekler % 50, kadınlar % 8 oranında sigara içiyor. Dünyadaki toplam tiryaki sayısı 1.1 milyar. Bu tiryaki nüfusun, eğer sigara içme eğilimleri değişmezse, süreç içinde 500 milyonunun sigaraya bağlı nedenlerle öleceği tahmin edilmektedir.

Türkiye’de sigara içme oranları erkeklerde % 62.8, kadınlarda % 24.3, tüm nüfusta % 43.6’dır. Kimi

meslek gruplarında (öğretmenler, hekimler, hemşire ve ebeler gibi) bu değerlerin daha yüksek olduğu görülmektedir.

"Yavaş Çekimli İntihar"

Sigara bağımlılığı, 21. yüzyıla girerken dünyanın karşılaştığı temel halk sağlığı sorunlarından biridir. Bu alışkanlık, dünya nüfusunu tehdit eden, ancak önlenemez bir ölüm nedenidir. Sigara kullanımının sonuçları yavaş geliştiğinden, oluşturduğu sağlık riskleri kamuoyunca yeterince anlaşılama-maktadır. Oysa sigara kullanımı, bir uzmanın deyişiy-le “yavaş çekimli bir intihardır”.

Sigara ve diğer tütün ürünlerinin güvenli bir kullanım düzeyi yoktur. Araştırmacılar nikotinin kokain, esrar, alkol ve eroinden daha fazla bağımlılık yaptığını saptamışlardır. Bu nedenle, bir kez başladıktan sonra bırakılması çok zor olan sigara, yıllar geçtikçe bireyin sağlığını ve yaşamını tehdit eden sonuçlara yol açmaktadır. Tıp bilimi, 30 yıl önce sigaranın “rakip tanımaz bir canı” olduğunu kanıtlamıştır. Sigaraya başlama ile ölümler arasında geçen süre 30-40 yıl kadardır. Halen yılda 3 milyon kişinin sigaraya bağlı nedenlerle öldüğü Dünya Sağlık Örgütü uzmanlarınca bildirilmektedir. Eğer dünyadaki sigara içme eğilimleri değişmezse, 1990’lar boyunca her yıl 3 milyon kişi sigarayla ilişkili nedenlerle ölecek. Yıllık ölüm sayısı, gelecek 30-40 yıl içinde, örneğin 2020’lerde 10 milyona ulaşacaktır. Bugünkü dünya nüfusunun yarım milyarı, süreç içinde sigara-

dan ölecektir. Bu ölümlerin yarısı (250 milyon kişi) erken (35-69) yaşta ölüm olacağından, yaşam süreleri yaklaşık 20 yıl kısalacaktır. İçinde bulunduğumuz 10 yılda ciddi koruyucu önlemlerin alınmaması, 2020'lerde ve 2030'larda 100 milyon insanın erken ölümüne yol açacaktır. Bu ölüm sayısı, II. Dünya Savaşı sırasında tüm ölümlerin iki katından fazladır. Ülkemizde de her yıl 20-30 bin kişinin sigara ile ilgili nedenlerle öldüğü tahmin edilmektedir. Her geçen gün sigara kullanımının yeni riskleri ortaya çıkmış; en son veriler ise, bu risklerin düşünülenden çok daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.

Sigaranın, başta akciğer kanseri olmak üzere pek çok kanser, koroner kalp hastalığı ve kronik obstrüktif akciğer hastalığı ile nedensel ilişkisi var-

dır. Tüm kanserlerin yüzde 30'undan sigaranın sorumlu olduğu belirlenmiştir. Tüm bunların sonucunda uzun süre sigara içme, tiryakilerin ölüm hızlarını her yaşta, içmeyenlere göre üç kat artırmaktadır.

Sigaranın Ekonomik Sonuçları

Başarılı bir borsa yatırımcısı şöyle diyor: "Sigara işini neden sevdiğimi anlatayım. Yapmak için bir 'penny' gerekiyor. Ama bir 'dolar' a satıyorsunuz. Bağımlılık yapıyor. Markaya inanılmaz bir bağlılık var".

Sigara şirketleri dünyada en çok kâr sağlayan kuruluşlardandır. Bu sektörde tekelleşme olduğundan, rekabet fiyat üzerinden değil, marka üzerinden yapılır. Küçük şirketlerin büyük şirketler ve tekellerle rekabeti zordur. Reklamlar ve diğer promosyon yöntemleri markaya bağlılık yaratırken, sigara şirketlerinin kârlarını da güvence altına alır.

Yüksek kârlarına karşın, sigara şirketleri tütün üretimini destekleme konusunda hükümetleri ikna etmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği'nde en yüksek destekleme programı olan ürün tütündür. 1991'de tütüne yapılan yardım, tahıl sektörüne yapılanın 23 katıydı.

Tütün ürünleri dünya ekonomisinde doğrudan ya da dolaylı çeşitli kayıplara yol açmaktadır. Örneğin, ekonomik değeri ölçülebilir olmayan insan yaşamı olarak hesaplandığında bu kayıp, her 1000 ton tütün için 650 "sigara ölümlü"dür. Dünya Bankası ekonomistlerinin tahminine göre tütün, dünya ekonomisinin yılda 200 milyar dolarını alıp götürmektedir.

Bunlar aynı zamanda, sigara içenlerin içmeyenlere verdikleri ekonomik zararı da ortaya koymaktadır.

Tüm bu verileri gözönüne alarak bir değerlendirme yapan Dünya Bankası, 1992'de "Tütün Üzerine Dünya Bankası Politikası" nı açıkladı. Buna göre, Dünya Bankası, özel kimi durumlar dışında, tütün sektörüne para vermeyecek, yatırım yapmayacaktı. Dünya Bankası, sigara projeleri yerine anti-sigara projelere yatırım yapmanın çok daha anlamlı olduğunu belirterek; Maliye Bakanlarını, sigaraya değil, anti-sigara

kampanyalara yatırım yapmaya çağırılmaktadır.

Her yıl 31 Mayıs'ta Dünya Sağlık Örgütü'nce dünya çapında düzenlenen

"Sigarasız Gün" ün bu yılki konusu "Sigara ve Ekonomi"; teması ise "Sigara düşündüğünüzden daha fazlaya mal oluyor" olarak belirlendi.

Sigarasız Bir Dünya İçin

Bülent Akarcalı
İstanbul Milletvekili

ABD, 1970'li yılların başında kendi gençliğini uyuşturucudan korumak amacıyla Türkiye'deki haşhaş üretimini durdurmak için büyük çaba harcamış ve demokrasimizin kesintiye uğramasından yararlanarak yaptığı baskılar sonucu bu amacını gerçekleştirmişti. Bu, bizim aleyhimize de olsa bir devletin elindeki tüm olanakları kullanarak halkının ve özellikle gençliğinin ruh ve beden sağlığına nasıl sahip çıktığının en somut örneklerinden biridir. Ancak 25 yıl önce kendi gençliğine sahip çıkan ABD, uluslararası sigara şirketleri aracılığı ile Türk gençlerini, kız erkek demeden korkunç bir biçimde zehirler olmuştur. Bu şirketler çok geniş maddi imkanlarını kullanarak sigara reklamları yapmakta, sigara içimini özendirilmektedir. Bu reklam kampanyaları herhangi bir batı ülkesinde kamuoyunu ayağa kaldıracak uygulamaları bile içerebilmektedir. En tiksindirici olanı da yüz yüze tanıtım kampanyası adı altında gençlere eşantıyon sigara dağıtarak sigara içmeyenleri alıştırmaya yönelik olanıdır.

Tıbbi verilere göre ülkemizde yılda sigaradan ölenlerin sayısı 250 bine yükselmiştir. Milyonlarca kişi akciğer kanseri, damar sertliği, kalp krizi solunum yolları hastalıklarıyla karşı karşıyadır. Son on yılda göğüs hastalıklarından hastanelere başvuranların sayısı neredeyse 10 kat artmıştır.

Sigara içmek akciğer kanserinin en temel nedenidir ve akciğer kanserine yakalanan birinin kurtulma şansı hemen hemen hiç yoktur. Bu tedavinin etkisi olmasa da maliyeti yarım milyar ile beş milyar lira arasında değişir. Sigaradan kaynaklanan hastalıklar ve ölümler sonucu kaybettiğimiz maddi ve manevi değerler, sigaradan elde edilen vergi ve harçlardan çok daha yüksektir. Latin Amerika, Afrika ve Arap ülkeleri dışında ABD şirketlerinin tüketimi artırmayı hedefleyen reklam kampanyalarına karşı tedbir almayan hiçbir devlet ve toplum kalmamıştır. Ne yazık ki Türkiye de tedbir almayanların başında gelmektedir. İşin en acı tarafı bu konuda toplumu en çok uyarması gereken tıp doktorlarımız arasında sigara içiminin son derece yüksek olmasıdır.

Sağlık, eğitim, spor tesisleri ile, toplu ulaşım araçlarında sigara içilmesini önleyecek, sigara reklamlarını denetim altına alacak çağdaş bir yasa tasarısı 1990 yılında hiç itirazsız kabul edilmiş. Ancak Cumhurbaşkanı Özal kanunu veto ederek tekrar görüşülmesi için TBMM'ye iade etti.

Bu yasa tasarısı şimdi Adalet Komisyonu'nda görüşülmektedir. Mecliste kabul edildiği takdirde:

Sağlık, eğitim, spor tesisleri ve toplu ulaşım araçlarında sigara içilmeyecek; gazete ve dergiler ile saat 18 sonrası sinema seanslarında reklam kısıtlanacak; sigara satış yerlerinin dışına reklam panoları konmayacak.

Uygulamada ise vatandaşa ceza verilmeyip yasaklı yerlerde sigara içenlerin ikaz edilmesi ile yetinilerek toplum disiplinine dayalı bir denetim mekanizması getirilecektir.

Sağlığımız için sigarasız yarınlara doğru elele.

Sigara Karşıtı Etkinlikler

Son 30 yıl içinde, sigara alışkanlığına bağlı sağlık sorunlarının kesinlik kazanmasıyla bu alışkanlıkla savaşım için çeşitli çalışmalar, etkinlikler, dünya konferansları yapıldı. Özellikle edilgin sigara içmenin de kansere varan etkilerinin olabileceğinin kanıtlanması, sigara karşıtı kampanyalara ve bunlara

yapılan kamuoyu desteğine büyük ivme kazandırdı. Bu çalışmalar, özellikle gelişmiş ülkelerde, sigara içenlerle içmeyenler arasındaki çelişkileri zaman zaman keskinleştirerek, çatışmalara yol açtı. Özellikle edilgin sigara içiciler, hiçbir paylanmadan, başkalarının içtiği sigara yüzünden hastalanmaya öfke duydular ve davalar açarak tazminatlar elde ettiler. Bu arada sigara şirketleri, özellikle gelişmekte olan ülkelerde artan sigara tüketimi sonucu kârlarını artırmayı sürdürdüler.

Kuşkusuz, asıl çelişki sigara içenlerle içmeyenler arasında değil, sigara tekelleri

ile yoğun propagandalar sonucu bu alışkanlığa itilen insanlar arasındadır. Ancak, sigara içmeyenlerin haklarının korunması, herkese temiz çevre hakkının güvence altına alınması da bir zorunluluktur. Ayrıca ne kadar süredir içiyor olurlarsa olsunlar, tiryakilerin sigarayı bırakmaları büyük yarar sağlamaktadır. Sigara bıraktığında, tüm kanser ve her yaşta ölüm risklerinde belirgin azalmalar

Bir Tiryakinin Kurtuluşu

Sargun Tont
ODTU Biyoloji Bölümü

Bizim gibilerin pek şansı yoktu. Hesap cetvelini daha ezberlemediğim, nenemin sigarasını mangalda yakıp, bir iki nefes çektikten sonra kendisine ikram ettiğim zaman. Hem annem, hem de babam içerdi. Ağabeyim ise tuvalette tütürürdü. Babamın haberi vardı, ama bilmezlikten gelirdi. Ben sigarayı Koleje girdikten sonra ciddi olarak içmeye başladım. Sanırım bütün sınıfta içmeyenlerin sayısı beşi geçmezdi. Neden içmeyelim? Humphrey Bogart'ın ağzından sigara hiç düşer miydi? Hele, Kasablan-ka'da yine aynı Bogart, etrafını sibirli eller gibi saran sigara dumanları içinde kaybolmuş "a kiss is just a kiss" şarkısını dinlerken sevgilisi Ingrid Bergman için göğüs geçirmesi... gel de içme bakalım! Amerika'da öğrenimimi sürdürürken en çok iftihar ettiğim şeylerden biri de en çok satılan sigara markalarının birinin üzerinde "Turkish Tobacco" yazısı oldu. Eh, serde milliyetçilik var, hem biraz keyiflenelim hem de biraz ülke ekonomisine katkımız olsun... Sonra da "ünlü" kovboy'un posterleri çıktı. Eh, biz de Pendik İlkokulu'nda iken en yakın arkadaşım Kenan'la az kovboyculuk oynamıştık... Gel de içme. İngilizceyi öğrendikten sonra en çok okuduğum yazarlardan biri Charles Lamb'di. Hani şu, "Tütün, senin için ölmek hariç, her şeyi yaparım" diyen yazar. Gel de içme!

Altmışlı yıllarda bazı keyfimizi bozacak olaylar olmaya başladı. Amerikan Tıp Cemiyeti ilk kez sigara aleyhine bir rapor yayımladı. Amerikalı doktorların ne kadar para yaptıklarını bildiğimiz için bu "uyarmayı" bir kışkırtma diye algılamak kolay olmadı. Bu arada Bogart, topra-

ğı bol olsun, gırtlak kanserinden gitti. Lamb'ın biyografisini tekrar okuyunca onun da 60 yaşına gelmeden önce dünyadan göçtüğünü öğrendim. Gazeteler, mecmualar sigaranın sağlığa zararları ile ilgili yazılara sık sık yer vermeye başladılar. Bir süre sonra anladım ki, kızıldileriler beyaz adamlardan intikamlarını bu nesneyi başımıza bela etmekle ne güzel almışlar! Bela olduğunu kabul etmek kolaydı ama, belayı def etmek o kadar da kolay olmadı.

İlk denemelerim, Mark Twain'in "sigarayı bırakmak çok kolay, ben defalarca bıraktım" sözüne en güzel örnekleri oluşturacak nitelikte idi. Aslında bu gibi başarısızlıkların sonradan bana faydası olmadı değil. Burada helak olma tehlikesiyle karşı karşıya olan yalnız ciğerlerim değil aynı zamanda gururumdu. Bir yerde okumuştum: De Gaulle sigarayı bıraktığı, cümle aleme ilân edermiş. Gururlu bir insanın sözünden dönmesi söz konusu olmadığı için, De Gaulle'ün uyguladığı hiç fena bir taktik değildi, Ben de öyle yaptım. Yalnız, bu işin bu kadar basit bir taktikle çözülemeyeceğini bildiğim için konuyu da enine boyuna araştırmaktan geri kalmadım.

Sigara belasından kendimi nasıl kurtardığımı şöyle özetleyebilirim: Uzmanlara göre ilk üç gün çok kritik imiş. Ben de ilk üç gün, seleden yuvarlanacak hale gelene kadar bisiklete bindim. Eve döndüğüm zaman değil sigara içmek kendimi yatağa zor atıyordum. İkinci kriz, 10 veya 11 gün sonra gelmişti. Geldiğinde ben de hazırdım: Yanıma en sevdiğim birkaç kitabı alıp Oregon eyaletinin en güzel yerlerinden biri olan Plina gölüne kamp yapmaya gittim. Kriz gerçekten geldi ama sigara alabileceğim en yakın yer 50 kilometre uzakta idi. Kente giden ufaklık patikada devriye gezen ayların gece yarısı beni aralarında görünce sevineceklerinden pek emin olmadığım için gitmeyi denemedim. Kente döndükten sonra, ünlü psikolog Skinner'in "davranış değiştirme" metodunu uygula-

maya başladım. Her hafta sonu kendimi ödüllendirmek için hoşuma giden bir şey satın aldım, yeni bir bisiklet selesi veya bir İsviçre çakısı gibi. Bu arada aşırı sinirlilik yüzünden bazı eşten dosttan olduğumu da belirtmek isterim. Ama gerçek dostlarımdan büyük anlayış ve destek gördüm. Mümkün olduğu kadar bana sigarayı hatırlatacak, örneğin gece kulüpleri, gibi yerlerden kaçındım. O sıralarda çalıştığım üniversitede zaten sigarayı bırakan çok kişi olduğundan birbirimize destek olarak sigarayı bırakmayı kolaylaştırdık. Tam 5 yıl içmedim. Ta ki 2.5 yıl önce anavatana geri döndüğüm zamana kadar.

Sigarayı uzun zaman bırakanların kolaylıkla düşebileceği bir tuzak vardır, o da "nasıl olsa artık canım çekmiyor, bir tane içersem bir şey olmaz" tuzakı. Bana da öyle oldu. Döndüğümün ilk haftası bir tane içtim. İki hafta sonra bir paket içmeye başladım... Ta ki 1994 yılı Aralık ayının 30 Aralık gününün saat 24'üne kadar. 1995'e girerken uyguladığım yöntem aynı idi. Bol spor, bol su ve mümkün olduğu kadar beni sınırlendirecek, bana sigarayı hatırlatacak durumlardan uzakta kalmak. Şimdilik işler yolunda gidiyor. İki yıl önce sigaraya tekrar başlayarak gururumu ayaklar altına aldım. Bunu bir daha tekrarlamaya hiç niyetim yok. Datası siz içenlerin başın a...

görülür; ortaya çıkmış kanserlerde bile gerileme olduğu saptanmıştır. Kısacası, sigarayı bırakanların artması, aynı zamanda yeni sigara bağımlılarının önlenmesi, hem bireysel hem de toplumsal açıdan önemli yarar sağlayacaktır. Bu nedenle sigara savaşımı, çatışmaları da göze alarak sürmektedir.

Son 10-20 yıl içinde, özellikle gelişmiş ülkelerde, bu gerçekleri kavrayan hükümetler ve hükümet dışı kuruluşlar, sigaraya karşı etkin savaşım

başlattılar. Bu savaşım, ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye değişmektedir. Kimi ülkeler önemli deneyimler yaşadı ve belirgin kazançları oldu. Sigara şirketlerinin etkisinden kurtulamayan hükümetleri olan ülkeler ise, ne yazık ki aynı başarıyı gösteremedi. Sigara reklamlarını tümüyle yasaklamayı başaran Norveç, Finlandiya, Kanada ve Yeni Zelanda'da sigara tüketiminde yüzde 4-9 arasında değişen azalmalar oldu.

Nepal'in bir bölgesinde yürütülen kapsamlı bir sigara karşıtı program sonucu, sigara içme hızı altı ay içinde yüzde 57'den yüzde 37'ye düşmüştür. Norveç Kasım 1993'te, "1994-98 arasında Sigarasız Norveç" hedefine yönelik bir eylem planını yürürlüğe koymuş ve bu hedef doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir.

ABD'nin Kaliforniya eyaletinde, "Kaliforniya Sigara Kontrol Programı" adı altında, eyalet çapında multi-milyon dolarlık ödeneğe sahiptir.

kapsamlı bir program başlatılmıştır. Program okullar, işyerleri ve sağlık örgütü kanalıyla topluma ulaştırılmıştır. Girişimler, şu ana başlıklar altında uygulamaya konulmuştur:

1. Kaliforniya'nın 61 yerel sağlık birimi, topluma önderlik edecek bir "yerel sigara kontrol koalisyonu" kurmakla görevlendirildi. 2.

Eyalet çapında medya kampanyası başlatıldı ve yaygın olarak paralı ilanlar verildi. Özellikle gençler ve etnik topluluklar hedeflendi. 3. Çeşitli yöntemlerle programın etkinliği ölçüldü ve 400 yarışma projesi gerçekleştirildi. Böyle bir programda, sigara içme sıklığı, 1988'de % 26 iken, 1992-93'te % 20'ye düştü.

Böylesi kapsamlı politikaların uygulanması, güçlü bir toplumsal uzlaşma gerektirir. Bu nedenle, merkezi ve yerel işbirliği çok önemlidir. Kampanyanın uygulanışında, tüm olarak belgelemeye, destek ve yardım sağlamaya, direnişi etkisiz kılmaya ve kararlı olmaya önem verilmeli ve bu adımları mutlaka gerçekleştirmeye çalışmalıdır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği sigaraya karşı kapsamlı kontrol programı şu öğeleri içermelidir: Sigara kontrolü odak noktası kurmak; sigara

kontrolündeki gelişmeyi izlemek ve ölçmek; sigara vergisini ve fiyatını, ücretlerdeki artıştan daha hızlı artırmak; sigara vergisinden elde edilen gelirin bir bölümünü, sağlığı geliştirme ve tütün kontrolüne ayırmak; sigara reklamlarını yasaklamak; istemsiz sigara içmeyi engelleyici önlemleri almak; sigara paketleri üzerine güçlü uyarı yazıları konmasını sağlamak; sigara içeriğinin belirtilmesini zorunlu kılmak (nikotin, katran, vb); sigaradaki toksik maddelerin azaltılmasını zorunlu kılmak; sigarayı bırakma ve sigara konusunda eğitimi kapsayan etkili programları topluma sunmak; gençlerin sigaraya ulaşmasına sınırlamalar getirmek; işten çıkarılan tütün işçileri için yeni iş seçenekleri yaratmak; sigara şirketi kârlarına ek vergiler koyarak, ve başka yollarla,

sigara üreticilerinin olağanüstü kârlarını azaltıcı önlemler almak; tütüne devlet sübvansiyonuna son vermek; tüm bu önlemleri yaşama

geçirecek yasal düzenlemeleri ve yaptırımları uygulamak.

Kapsamlı bir sigara karşıtı programın en önemli öğelerinden olan sigara reklamını yasağı, bugün Avrupa Topluluğu ölçeğinde tartışma konusudur. Bu ülkelerden Fransa, Portekiz ve İtalya'da sigara reklamları zaten yasaklanmış durumdadır. Avrupa Topluluğu ülkelerinde reklamları tümüyle yasaklamayı öngören bir yasa tasarısı, Avrupa Topluluğu (AT) Sağlık Bakanları Konseyi'ne ulaşmış; ancak, tasarının kabul edilmesi için gerekli çoğunluk sağlanamamıştır. Öneriye İngiltere, Almanya, Hollanda ve Yunanistan karşı çık-

maktadır. Ancak, İngiltere ya da Almanya'nın görüş değiştirmesi, önerinin yasalaşmasını sağlayacaktır. O zaman AT ülkelerinin tümünde sigara

reklamı yasağı geçerli olacaktır. Her an gerçekleşebilecek bu durum için Türkiye'nin hazırlıklı olması gerekmektedir. Ülkemizin gereksinimi, kapsamlı bir "Sigara Kontrol Yasası"dır. En azından, sigara reklamlarını yasaklayan, kapalı kamu kuruluşlarında ve ulaşım araçlarında sigara içmeyi kısıtlayan bir yasanın çıkarılması; hiç olmazsa sigara içmeyenleri koruyarak, sigara ile savaşımında bir başlangıç desteği sağlayabilecektir. Sonraki adım, tüm ilgili resmi ve sivil kuruluşları içine alan bir çalışma ile kapsamlı bir sigara karşıtı eylem programının hazırlanması ve kararlı biçimde uygulamaya konmasıdır. Dünya, sigarasız yaşamayı öğreniyor. Sıra bizde...

Kaynaklar
Asut Ö. Hekim ve Sigara. Ankara, 1993.
Tobacco: The Twentieth Century's Epidemic. Tobacco Alert. Special Issue, World Health Organization, 1995.
Peto R. Mortality from Smoking in Developed Countries 1950-2000. World Health Organization, Oxford, 1994.
The Economics of Tobacco. Tobacco Alert. Special Issue, World Health Organization, 1995.
World Bank Policy on Tobacco. Tobacco Alert. Special Issue, World Health Organization, 1995.
Sigarayı Bırakmanın Sağladığı Sağlık ile İlgili Yararlar (ABD Sağlık Bakanlığı Raporu-1990). Sağlık İçin Sigara Alarmı, 1994.
Sigara Reklamının Sigara Tüketimine Etkisi. Sağlık İçin Sigara Alarmı, 1994.
9th World Conference on Tobacco and Health. Paris 10-14 October 1994.
Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Sigara Reklamlarının Tümüyle Yasaklanması Teklifi. Sağlık İçin Sigara Alarmı, 1994.
Asut Ö. Tobacco-Smoking Among Executives of Turkish Medical Association. 9th World Conference on Tobacco and Health. Paris-10-14 October 1994.

